

Onder de mantel van Maria

Braambos toont de parochie achter het bedevaartsoord Scherpenheuvel

- ▶ Ook de parochianen hebben een affectieve band met Maria
- ▶ Bedevaartsoord en parochie zijn niet gescheiden
- ▶ Reportage stelt scherp op de vele vrijwilligers

Erik DE SMET

Eerst was er het bedevaartsoord, nadien pas de stad en de parochie. In 1610, vierhonderd jaar geleden dus, werd Scherpenheuvel, tot vandaag de belangrijkste bedevaartsplek in België, officieel een parochie. Bedevaarders uit het hele land trekken al sinds generaties naar de basiliek om Maria te eren of haar iets te vragen. Velen komen er meermaals, aangehouden door de liturgie en het onthaal. Toch is de basiliek van Scherpenheuvel allereerst de kerk van de plaatselijke parochianen.

Pastoor Luc Van Hilst: „Parochie en bedevaartsoord zijn niet gescheiden. Hier dus geen rector, maar een pastoor. Scherpenheuvel is een parochie als een ander. Beide dynamieken lopen door elkaar: aan onze vieringen nemen steeds pelgrims zowel als passanten deel. Dat is een uitdaging,

maar het biedt ook kansen. Als je hier wat organiseert, komt er steeds volk. Bovendien staan de bedevaarders garant voor inkomsten. Ook al omdat we de basiliek twaalf uur per dag kunnen openhouden. In het bedevaartsseizoen moeten we kunnen rekenen op voldoende vrijwilligers. Vrijwilligerswerk in Scherpenheuvel schenkt hen grote voldoening.”

Man bijt hond

Het viereeuwfeest wil dus vooral de talenten van de parochie herontdekken en de vrijwilligers in het zonnetje zetten. In het kader van het jubileum maakte de bekroonde reportagemaker Steven Crombez, die bij Woestijnvis onder meer tekende voor reportages in het randactualiteitenprogramma *Man bijt hond*, een documentaire voor Braambos die inzoomt op de vrijwilligers in de parochie. Geen theorie over wat een parochie is of moet zijn, maar verhalen van gewone mensen die er zich voor inzetten. Crombez vond het een uitdaging om er een universeel verhaal van te maken. „Ik wilde de mensen portretteren zoals ze in hun gewone leven zijn, tegelijk toch voortdurend de band met de parochie tonen.”

Zo leren we de koster en de parochiebladredacteurs kennen en zitten we met Lichtmis met jonge gezinnen aan tafel bij een pan-

nenkoekenmaal. Maar we komen ook in de persoonlijke verhalen van medewerkers terecht, bidden samen met een oudere vrijwilligster de kruisweg mee. Aan deze fragmenten merk je hoezeer Crombez geleerd heeft met gewone mensen om te gaan en hoezeer hij hun vertrouwen kan winnen.

Steven Crombez: „In de verschillende portretten merk je dat Maria in het leven van de mensen van Scherpenheuvel een pro-

minente plaats heeft. Ze hebben de mond vol van haar. Ze zijn ook groot geworden ‘onder de mantel van Maria’, zoals ze zeggen.”

Pastoor Van Hilst herkent dat fenomeen: „De bedevaarders komen voor Onze-Lieve-Vrouw en de mensen van hier drukken hun gehechtheid aan haar uit door hun gastvrijheid. Als je vrijwilligers in de parochie vraagt waarom ze het doen, zullen ze je antwoorden: ‘Voor ons *liefvrouwke*.’

Dat zit heel diep, ook bij niet-kerkgangers. Mensen van Scherpenheuvel zijn blij dat er tijdens het seizoen weer eens een dag was met veel volk. Ook onze parochianen zijn dus in zekere zin bedevaarders.”

De eerste Braambos aflevering van *In de ban van Maria* is te zien op zondag 5 december op VRT één om 9.30 uur en op canvas om 23.50 uur. Aflevering 2 op 19 december.

Beeld uit de reportage over de parochie van Scherpenheuvel. Pastoor Luc Van Hilst verwelkomt de jonge gezinnen in de basiliek. © Braambos

We vieren nog altijd niet echt

Liturgisch Congres schetst voorgeschiedenis van liturgievernieuwing Tweede Vaticaans Concilie en de gebaande wegen erna, en stelt vast dat we er nog niet veel van begrijpen

Lieve WOUTERS

Op 15 en 16 november vond het 55ste Liturgisch Congres plaats. Een driehonderdtal Nederlandse en Vlaamse priesters, zusters en leken, als godsdienstleerkracht of gebedsleider actief in liturgische werkgroepen en/of in de catechese, dacht na over het thema *Liturgie na Vaticanum II. Een balans*. Een minder concreet op de dagelijkse praktijk betrokken onderwerp misschien dan het thema van vorig jaar, over de uitvaartliturgie, maar toch een waarover vandaag uiteenlopende geluiden klinken. De ene vindt immers dat de liturgievernieuwing nog niet ver genoeg is doorgedrongen, terwijl de ander heimwee heeft naar de oude ritus.

„Evenwicht is nodig om tot een aansprekende liturgische viering te komen”, zegt Rik Palmans, deken van Tongeren en voorzitter van het Liturgisch Congres. „Daarom kozen wij dit jaar voor een bezinning over onze hedendaagse liturgie. Vertrekkend vanuit de visie van Vaticanum II, die immers de basis is van ons liturgische handelen, wilden we naar de liturgie kijken in onze huidige context en elementen aanreiken om een balans op te maken van onze liturgische praktijken.”

Het congres, dat allereerst bedoeld is als vormingsmoment

voor voorgangers en medewerkers aan de liturgie en niet zozeer als adviesorgaan, beperkte zich ertoe de voorgeschiedenis van de liturgievernieuwing van het Tweede Vaticaans Concilie te schetsen, daarna de gebaande wegen onder de loop te nemen en enkele knelpunten aan te duiden.

Deze opdracht werd waargenomen door eminent sprekers als kerkhistoricus Mathijs Lambregts, de vorige voorzitter van de Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg (ICLZ) Peter D’Haese en huidig voorzitter Jo-

ris Polfliet. Laatstgenoemde nam de Vaticaanse richtlijnen over de liturgie van na het concilie onder de loop. Waar plaatselijke Kerken bij de 25ste gedenkdag van Vaticanum II nog werden aangemoedigd om de vernieuwing in de praktijk te brengen, werd de toon nadien strenger en kritischer.

Te weinig beleving

Wat maakt een groep mensen eigenlijk tot een liturgische gemeenschap? Die vraag stelde theoloog Joris Geldhof. „Als we samenkomen om eucharistie te

viëren, zijn we door onze verbondenheid met God een voorafspiegeling van de gemeenschap der heiligen”, klonk het. De vraag is of we ons daarvan als trouwe kerkgangers voldoende bewust zijn.

Of die vraag borduurde liturg Paul De Clerck voort, waarbij hij vaststelde dat de gemiddelde kerkganger eigenlijk nog altijd maar weinig begrijpt van de liturgievernieuwing, inmiddels 45 jaar geleden doorgevoerd. „We maken te weinig een viering van onze liturgie”, stelde De Clerck. „Mensen komen nog altijd om ‘de mis te horen’ en voor persoonlijke devotie, alsof de eucharistie niet in de volkstaal gebeurt. Er is weinig individuele en gezamenlijke beleving. De communie wordt niet beleefd als een samen aan tafel gaan.”

De Clerck pleit dan ook voor meer Bijbelse catechese. En die catechese moet vooraf gebeuren, niet tijdens de liturgie in de vorm van eigentijdse teksten die de kern van het eucharistisch gebed doen verloren gaan.

In zijn werkwinkel over *Eucharistische vroomheid vandaag* legde Luc Van Hilst, pastoor in Scherpenheuvel, dan weer de nadruk op stilte en gebed, waartoe mensen in de eucharistie maar weinig worden uitgenodigd.

Mensen komen vaak alleen voor persoonlijke devotie, alsof de eucharistie niet in de volkstaal gebeurt. © KNA-Bild

Paus over condoomgebruik

Paus Benedictus XVI meent dat het gebruik van condooms in welbepaalde gevallen gerechtvaardigd is. Dat zegt hij in het interviewboek *Licht van de wereld*, dat hij samen met de Duitse journalist Peter Seewald publiceert. De paus wijst in het boek op de banalisering van de seksualiteit door het gefocust zijn op condooms: „Voor veel mensen is juist deze banalisering er de gevaarlijke oorzaak van dat seksualiteit niet als uitdrukking van liefde wordt beschouwd, maar slechts als een soort drug die men zichzelf toedient.” Voor het eerst lijkt een paus nu te zeggen dat mogelijke dragers van het hiv-virus die seks hebben buiten het huwelijk, wat indruist tegen de christelijke moraal, er toch over moeten waken dat zij anderen niet besmetten. Benedictus XVI blijft er wel van overtuigd dat het propageren van condooms niet de aangewezen weg is om de aids-epidemie te overwinnen.

Parlement over misbruik in Kerk

De Belgische bisschoppen stemden er mee in te verschijnen voor de Bijzondere Commissie Seksueel Misbruik van het parlement. Op het internet kunt u de activiteiten van deze commissie op de voet volgen: www.kerknet.be/microsite/parlcom/. De commissie vergadert op maandag en woensdag. (EDS)